

Bijlagen

Drie routes naar een valide examenproduct - mei 2016

Bijlage 1	Begrippenlijst
Bijlage 2	Collectieve afspraken - versie ALV MBO Raad 8 april 2016
Bijlage 3	Analyse samenhang 2.0 en dataset maart 2016

Bijlage 1 Begrippenlijst

Analyse samenhang en dataset

Set van data met bijbehorende analyses op basis waarvan voor iedere kwalificatie de rating wordt bepaald.

Certificerende autoriteit

Onafhankelijke organisatie die bevoegd is een te certificeren instantie te toetsen aan de vastgestelde norm voor valide examenproducten. Deze autoriteit toetst de instantie aan de proceseisen organisatie en organisatie-eisen uit de norm. Daarnaast toetst de autoriteit middels een steekproef een aantal gevulde examenproducten aan de producteisen examenproduct en proceseisen examenproduct uit de norm. De certificerende autoriteit geeft een toetsingrapport en 'een stempel' gecertificeerde instantie af.

Cesuur

Grens tussen de hoogste score waaraan een onvoldoende wordt toegekend en de laagste score waaraan een voldoende wordt toegekend.

Collectief

Collectief betekent: geldend voor alle mbo-instellingen- bekostigd en niet bekostigd - in Nederland, die met de collectieve afspraken hebben ingestemd. Dit zijn in ieder geval de leden van de MBO Raad en de NRTO.

Collectieve afspraken

Waar in het advies gesproken wordt over collectieve afspraken betreft het de set van afspraken en spelregels over het borgen van de kwaliteit van het exameninstrumentarium als uitwerking van de Examenagenda mbo 2015-2020, lijn 1. De collectieve afspraken gelden voor de leden van de ondertekenaars van de collectieve afspraken. De ondertekenaars zijn in ieder geval de MBO Raad en de NRTO. De collectieve afspraken worden vervat in een convenant en gaan over het inkopen van examenproducten bij gecertificeerde instanties, afspraken over het construeren en vaststellen bij het zelf/samen ontwikkelen van examenproducten, de toepassing van de zogenaamde samenhang en een set van spelregels rondom gebruik en handhaving van de afspraken. De collectieve afspraken onderschrijven de norm voor valide examenproducten.

Examenleverancier

Een instantie die examens produceert die (kwalificerend) kunnen worden ingezet voor examinering in het mbo. De examenproducten van een examenleverancier kunnen door onderwijsinstellingen in het mbo worden afgenomen.

Exameninstrumentarium

Een set van examenproducten samen leidt tot een dekkend aanbod van de betreffende kwalificatie. Deze set van examenproducten gezamenlijk is het exameninstrumentarium.

Examenproduct

Concrete uitwerking van een examen(eenheid) die wordt gebruikt om de prestaties van de examenkandidaat te beoordelen. Deze bestaat in ieder geval uit een vastgestelde set van:

- opdracht(en) met bijbehorende afnamecondities;
- instructies voor de examenkandidaat;
- criteria en instructies voor de examinatoren en andere betrokkenen;
- het beoordelingsmodel, de beoordelingscriteria en de cesuur.

Een examenproduct wordt kwalificerend ingezet.

Examenstandaard 1

Het eerste onderdeel uit de ministeriële regeling standaarden examenkwaliteit mbo 2012. De Examenstandaard 1 bestaat uit een aantal indicatoren met toelichtingen (portretten) die iets zeggen over de kwaliteit van het exameninstrumentarium.

Externe validering

Validering

Validering is het toetsen en beoordelen of een zelf/samen ontwikkelt examenproduct voldoet aan de 'producteisen examenproduct' en de 'proceseisen examenproduct' uit de norm. Uitkomst van validering is een 'valide examenproduct' (voldoet aan de norm) of een examenproduct dat niet valide is (voldoet niet aan de norm).

Externe

Extern betekent dat validering buiten de organisatie/personen die het product hebben geconstrueerd en/of vastgesteld plaats vindt. Validering wordt uitgevoerd door een onafhankelijke autoriteit die geen functionele relatie heeft met de betreffende partij die het product ter validering aanbiedt. De autoriteit voldoet aan de set van eisen die gesteld zijn aan validerende autoriteiten en personen.

Extern gevalideerd examenproduct

Een extern gevalideerd examenproduct voldoet aan de eisen die gesteld zijn in de norm voor valide examenproducten. Dit wordt bepaald door middel van een toetsing van het examenproduct aan de producteisen examenproduct en proceseisen examenproduct uit de norm door een validerende autoriteit.

Gecertificeerde/ te certificeren instantie

Een organisatie die valide examenproducten produceert (en aanbiedt) aan onderwijs- instellingen. Deze instantie is/wordt gecertificeerd door een daarvoor bevoegde certificerende autoriteit. Hiervoor wordt de instantie getoetst aan de proceseisen organisatie en organisatie-eisen uit de norm. Daarnaast wordt middels een steekproef een aantal gevulde examenproducten getoetst aan de producteisen examenproduct en proceseisen examenproduct uit de norm. De gecertificeerde instantie kan een examenleverancier zijn, een onderwijsinstelling of een samenwerkingsverband van onderwijsinstellingen.

Gevuld examen

Een volwaardig examenproduct inclusief exameninhoud. Dit examenproduct is gereed om in te zetten bij examinering van een student.

Inkoop

Examenproducten kunnen worden ingekocht bij een (gecertificeerde) instantie, bijvoorbeeld een examenleverancier.

Kaderexamen

Een kaderexamen bestaat uit drie onderdelen:

1. Kaderexamen. Dit examen geeft inzicht in:
 - a. inhoud van het kwalificatiedossier waarop het betrekking heeft (dekking).
 - b. referentieopdracht
 - c. beoordelingswijze
 - d. transparantie (instructie voor kandidaten en beoordelaars)
 - e. cesuur.
2. Een helder en eenduidig document waarbij instructies (voorbeelden) worden gegeven voor het toevoegen van exameninhoud aan de kadertoets.
3. Door de onderwijsinstelling toegevoegde exameninhoud.

Norm voor valide examenproducten

Set van eisen waartegen een examenproduct - en in het geval van certificering tevens een te certificeren instantie - worden getoetst. De norm heeft als doel de kwaliteit van een examenproduct en/of instantie die examenproducten construeert vast te stellen. De norm is algemeen geldend voor alle examenproducten- en gecertificeerde instanties in het mbo. Voldoen aan de norm betekent dat het individuele (gevulde)examenproduct valide wordt geacht en kan worden ingezet bij examinering van studenten voor een bepaald kwalificatie. De norm is opgebouwd uit de volgende vier elementen:

1. Producteisen examenproduct: eisen aan het examenproduct.
2. Proceseisen examenproduct: eisen aan de processen op basis waarvan examenproduct tot stand komt.
3. Proceseisen organisatie: eisen aan de werkwijze (processen) van de instantie (organisatie) die de examenproducten maakt.
4. Organisatie-eisen instantie: eisen aan de organisatie-inrichting van de instantie die de producten maakt.

Onderwijsinstelling

Een school of scholengroep in het middelbaar beroepsonderwijs die één of meerdere beroepsopleidingen aanbiedt. De instelling is bevoegd tot het geven van onderwijs en tot examinering volgens de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Waar in dit rapport onderwijsinstelling staat kan ook worden gelezen exameninstelling. Een exameninstelling is een instelling die het recht heeft tot examinering van beroepsopleiding in opdracht van een instelling zoals bedoeld in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs.

Rating

Er is een aantal indicatoren die de complexiteit van een kwalificatie bepalen. Zie hiervoor het begrip Samenhang. Een analyse van deze indicatoren leidt tot het indelen van de kwalificaties in een bepaalde rating: A weinig complex, B complex of C zeer complex.

Binnen de collectieve afspraken geeft de rating van een kwalificatie aan welke subroute er gevolgd moet worden bij het zelf/samen ontwikkelen van een examenproduct om te kunnen komen tot een valide product.

Route

Onderwijsinstellingen maken per aangeboden kwalificatie een keuze uit drie routes om aan valide examenproducten te komen. Het volgen van een route betekent dat de regelgeving, afspraken en spelregels behorende bij de route worden gevolgd, teneinde te komen tot een valide examenproduct dat kan worden ingezet bij examinering. De onderwijsinstellingen kiezen zelf hun route(s). De routes zijn weergegeven in een routekaart.

Servicedocument

Het servicedocument zoals bedoeld in dit advies is een document dat dient als handreiking die helpt bij het maken van de doorvertaling van de kwalificatie-eisen naar een examenproduct.

Servicedocumenten zijn als zodanig herkenbare en traceerbare documenten. Het gebruik van servicedocumenten is onderdeel van de collectieve afspraken.

Toetsingsrapport

Een toetsingsrapport geeft aan of het betreffende examenproduct valide is en of de te certificeren instantie voldoet aan de eisen uit de norm. Als het product/de instantie niet voldoet dan omvat het rapport aanwijzingen voor verbetering en geeft aan hoe en wanneer die moeten worden ingediend. Het toetsingsrapport is - bij een positief oordeel - het bewijs voor scholen en gecertificeerde instanties dat zij valide examenproducten inzetten. Bij de inkoop van een kaderexamen van een gecertificeerde instantie geldt dat dit kaderexamen pas 'het stempel' valide kan krijgen nadat de onderwijsinstelling het kaderexamen volgens de bijbehorende instructie gevuld heeft en deze is vastgesteld door de examencommissie.

Toezietskader

Document waarin de Inspectie van het Onderwijs aangeeft hoe zij toezicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs en de examinering in het middelbaar beroepsonderwijs, welke kwaliteitseisen zij daaraan stelt en hoe zij op basis daarvan tot een oordeel komt. Voor het concept Toezietskader mbo 2017 gebruikt de Onderwijsinspectie de term 'Onderzoekskader 2017 voor het toezicht op het middelbaar onderwijs'.

Valide examenproduct

Een examenproduct dat voldoet aan vastgestelde norm - een set aan kwaliteitseisen - voor valide examenproduct. Een examenproduct wordt valide geacht als:

- Het afkomstig is van een daartoe gecertificeerde instantie (met uitzondering van kaderexamens) volgens route 1.
- Of wanneer route 2 is gevolgd en bijbehorende collectieve afspraken zijn nagekomen.
- Of als het examenproduct als valide is beoordeeld door middel van externe validering als resultaat van route 3.

Bij de inkoop van een kaderexamen van een gecertificeerde instantie geldt dat dit kaderexamen pas 'het stempel' valide kan krijgen nadat de onderwijsinstelling het kaderexamen volgens de bijbehorende instructie gevuld heeft en deze is vastgesteld door de examencommissie.

Validerende autoriteit

Onafhankelijke organisatie die bevoegd is examenproducten te toetsen aan de vastgestelde norm voor valide examenproducten. Deze autoriteit toetst een examenproduct aan de producteisen examenproduct en proceseisen examenproduct uit de norm. De validerende autoriteit geeft ook het 'valideringsstempel' op een examenproduct af.

Valideringsplan

In het valideringsplan expliciteert en verantwoordt de onderwijsinstelling de keuze voor een of meerdere routes om tot valide producten te komen. Het valideringsplan vormt tevens een check op de dekking.

Bijlage 2: Collectieve afspraken - versie ALV MBO

Raad 8 april 2016

Aan : AV
Van : Stuurgroep Examenagenda
Datum : 8 april 2016
Onderwerp : Examinering

- Externe validering
- Examenagenda en collectieve afspraken Examenagenda mbo

Aanleiding

De stuurgroep Examenagenda mbo is bezig de Examenagenda uit te werken. Om de kwaliteit van examinering in het mbo te verbeteren hebben de mbo-scholen de Examenagenda mbo 2015-2020 opgesteld en een aantal afspraken vastgelegd met de minister van OCW. In de examenagenda hebben we afgesproken dat scholen een aantal collectieve afspraken maken om de kwaliteit van exameninstrumenten te waarborgen.

Deze afspraken liggen nu ter vaststelling voor op de AV. Tevens zal van gedachten gewisseld worden over de contouren van externe validering zoals die momenteel door Eric Jongepier wordt opgetekend.

Het eerste deel van het agendapunt betreft de externe validering. De minister van OCW heeft Eric Jongepier de opdracht gegeven om uiterlijk 1 mei 2016 een advies te geven over de wijze waarop externe validering in wet- en regelgeving kan worden vastgelegd.

Het tweede deel van dit agendapunt gaat over de set van collectieve afspraken zoals de stuurgroep die als uitwerking van de Examenagenda mbo voorstelt aan de AV.

Beide onderdelen liggen in elkaars verlengde en hebben onderling verband en daarmee heeft besluitvorming impact op de verdere uitwerking van beide delen. De bijgevoegde stukken zijn besproken tijdens de Regiobijeenkomsten Onderwijs Arbeidsmarkt van 23 en 24 maart. Daar is, zowel in Eindhoven als in Woerden, positief gereageerd op de lijn, voortgang, creativiteit en zorgvuldigheid.

Vragen aan de leden

Deel 1. Externe validering

Kunt u zich vinden in de contouren van het advies van Jongepier en de drie routes die daarin aan

de orde zullen zijn?

Bent u het eens met de aandachtspunten (condities) die de stuurgroep daarbij heeft opgetekend?

Deel 2. Examenagenda mbo

Gaat u akkoord met de set van collectieve afspraken voor het construeren en vaststellen van exameninstrumenten, waarmee de kwaliteit en eenduidigheid van (zelf geconstrueerde) exameninstrumenten in het mbo stevig wordt gewaarborgd?

Deel 1. Externe validering

In de juni-brief van de minister uit 2014 heeft zij het voornemen uitgesproken:

- Scholen kopen in bij gecertificeerde examenleverancier
- Indien scholen zelf exameninstrumenten ontwikkelen moeten deze extern gevalideerd zijn.

De minister van OCW heeft Eric Jongepier de opdracht gegeven om uiterlijk 1 mei 2016 een advies te geven over de wijze waarop externe validering in wet- en regelgeving kan worden vastgelegd. De contouren van deze kaders zijn besproken in de regiobijeenkomst Onderwijs Arbeidsmarkt van maart. In de komende weken zal Eric Jongepier deze contouren voor externe validering nader uitwerken.

De stuurgroep Examenagenda heeft met hem afgesproken dat contouren en uitwerking van externe validering mede zal worden bepaald door de inhoud en hardheid van de collectieve afspraken die de sector zelf maakt gegeven haar Examenagenda. De stuurgroep is van mening dat het derhalve zaak is dat we voldoende stevige en vertrouwenwekkende collectieve afspraken maken om een haalbare externe validering voor het mbo-veld gerealiseerd te krijgen. Tevens gaat de Examenagenda uit van zelfregulering en van de kracht om als scholen-veld zelf die kwaliteit van examinering ter hand te nemen. Dat impliceert tevens dat als we niet tot uitwerking van collectieve afspraken komen, het ministerie van OCW zal willen komen met specifiekere wet- en regelgeving voor externe validering.

Omdat uit eerdere ervaringen en recente onderzoeken helder is geworden dat externe validering van alle zelf gemaakte examens complex en kostbaar is, wordt gezocht naar een alternatieve route die ervoor zorgt dat exameninstrumenten van goede kwaliteit zijn, maar tevens realistisch uitvoerbaar is. De afspraken die we in de Examenagenda met elkaar hebben gemaakt en het werk dat er vervolgens is verricht heeft een positieve invloed gehad op de beleidsvoornemens van de Minister. Er is vertrouwen in de collectieve afspraken om tot goede exameninstrumenten te komen.

Begin dit jaar heeft Eric Jongepier van het ministerie van OCW de opdracht gekregen om een advies uit te brengen voor de kaders van externe validering. Dit advies houdt rekening met de gewijzigde context: de collectieve afspraken in de Examenagenda, btg-projecten waarbij gezamenlijk examens worden ontwikkeld, het positieve oordeel van inspectie over de exameninstrumenten.

De fasering van het advies Jongepier is als volgt:

- Januari-maart: in kaart brengen van de samenhang (type kwalificatie, mate van aanbod exameninstrumenten en servicedocumenten, mate waarop scholen kwalificatie aanbieden)
- Eind maart: contouren collectieve afspraken rondom exameninstrumenten

- April: uitwerking kaders voor externe validering
- Begin mei: oplevering advies aan OCW

Wat betreft de invoering van de afspraken rondom validering en certificering zal er sprake zijn van een overgangperiode.

De contouren van het advies:

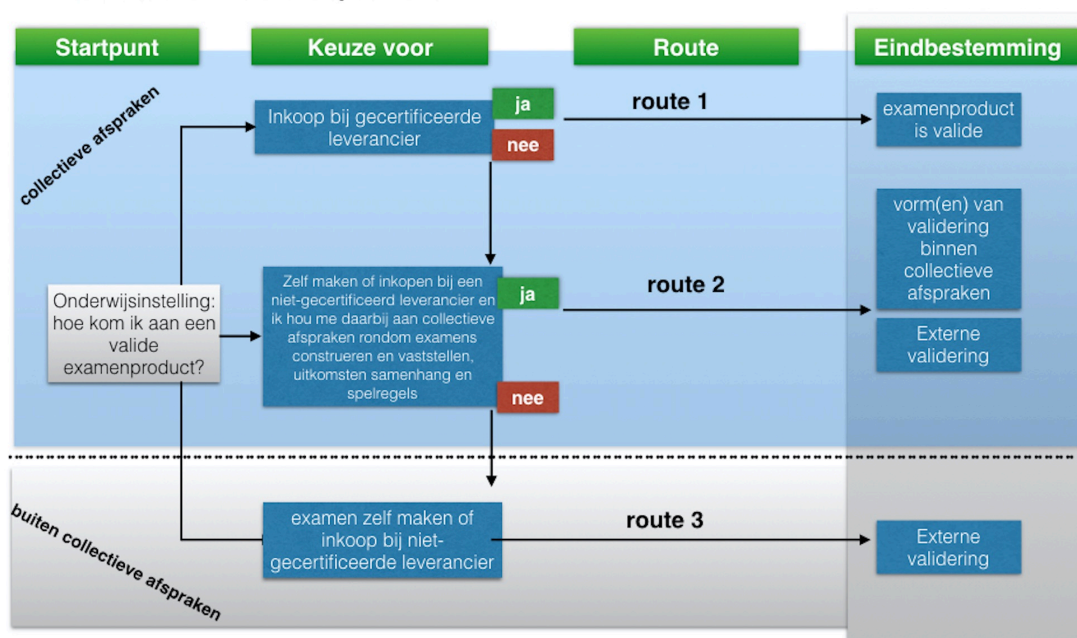
Externe validering van *alle* zelf -of samen geconstrueerde exameninstrumenten lijkt een complex traject te worden. Er is daarom gezocht naar een route die bijdraagt aan de borging van de kwaliteit en eenduidigheid van de ingezette exameninstrumenten, maar wel uitvoerbaar is.

De volgende drie routes zullen allen mogelijk worden, waarbij scholen kunnen kiezen voor elk van de routes om de kwaliteit te borgen:

- Route 1: inkoop van exameninstrumenten bij een gecertificeerde examenleverancier (ook zijnde een samenwerkingsverband tussen scholen)
- Route 2: zelf construeren van exameninstrumenten volgens de complete set van collectieve afspraken (daarmee geen verplichte externe validering)
- Route 3: zelf construeren van exameninstrumenten *niet* volgens de set van collectieve afspraken en daarmee met verplichte externe validering

Het model voor het borgen van de kwaliteit van exameninstrumenten komt er dan zo uit te zien:

Routekaart valide examenproduct

* In sommige gevallen blijkt uit de samenhang waarschijnlijk dat een kwalificatie zo breed is en op veel verschillende mbo-scholen wordt aangeboden dat eenduidigheid ook ondanks collectieve afspraken onvoldoende geborgd kan worden. In die uitzonderlijke gevallen geldt ook bij route 2 externe validering.

Voorstel van de stuurgroep Examinering

De stuurgroep acteert met het oog op de kaders die in de Examenagenda zijn afgesproken. Voor wat betreft de exameninstrumenten is daartoe het volgende in de Examenagenda afgesproken:

1. Scholen kopen in principe exameninstrumenten in bij examenleveranciers (dit kan een examenleverancier zijn opgericht en bestuurd door scholen, een stichting van onderwijs en bedrijfsleven samen, een commerciële partij o.i.d.). Deze examenleveranciers worden (als zij aan de criteria voldoen) t.z.t. gecertificeerd.

De stuurgroep Examenagenda heeft met Eric Jongepier besproken dat externe validering mede zou moeten worden bepaald door de inhoud en hardheid van de collectieve afspraken van de sector zelf, indachtig de Examenagenda. Daar is overeenstemming over.

Tevens is er besproken dat het gebruik van - door een collectief van scholen ontwikkelde - breed beschikbare servicedocumenten (bijv. via de btg's) bij de constructie van exameninstrumenten, betekenis dient te hebben voor route 2. Ook daar is overeenstemming over¹.

De stuurgroep stelt de leden dan ook voor om akkoord te gaan met de voorgestelde contouren, echter wel onder de volgende condities met betrekking tot de nadere uitwerking:

- de drie routes zijn inderdaad gelijkwaardig en worden ook zo beschouwd door OCW en de inspectie;
- scholen kunnen dus inderdaad zelf de keuze maken voor de bij hen meest passende route;
- voor de drie routes gelden dezelfde kwaliteitseisen: één kwaliteitslat;
- voordat er draagvlak vanuit scholen wordt uitgesproken over wijze van certificering van examenleveranciers en externe validering is de uitwerking daarvan verder uitgewerkt en de impact getoetst op uitvoerbaarheid, betaalbaarheid etc.;
- certificering en externe validering worden onafhankelijk georganiseerd;
- er is geen verplichte winkelnering: zowel voor wat betreft inkoop bij examenleveranciers als certificerende/validerende instanties moet marktwerking mogelijk zijn;
- collectiviteit houdt in dat de documenten voor iedereen toegankelijk zijn (al dan niet tegen een vergoeding);
- onder 'servicedocumenten' worden documenten verstaan die scholen samen hebben ontwikkeld en die breed worden onderschreven door de onderwijsinstellingen van betreffende sector en waarmee de kwalificatie-eisen nader worden geduid voor examinering. Hieraan worden verder geen extra kwaliteitseisen gesteld (geen formatdiscussies met dito toetscircuit);

¹ Het gebruik van servicedocumenten is niet voor alle typen kwalificaties gelijk. Indien een kwalificatie maar op een paar locaties wordt aangeboden of de kwalificatie-eisen heel specifiek in het kwalificatiedossier zijn beschreven is het gebruik van een 'servicedocument' minder voor de hand liggend.

Deel 2. Examenagenda mbo

Achtergrond

Om de kwaliteit van examinering in het mbo te verbeteren hebben de mbo-scholen de [Examenagenda mbo 2015-2020](#) opgesteld en een aantal afspraken vastgelegd met de minister van OCW. Aanleiding waren de jaarlijkse onderwijsverslagen waarin de kwaliteit van examinering in het mbo vaak als onvoldoende is beoordeeld door de inspectie. In de Examenagenda staat onder andere dat scholen een aantal collectieve afspraken maken om de kwaliteit van exameninstrumenten te waarborgen.

In de Examenagenda is afgesproken:

1. Indien scholen in eigen beheer (zelf of samen met anderen) exameninstrumenten ontwikkelen, doen zij dit volgens de mbo-brede criteria voor construeren en vaststellen. Daarbij zorgen scholen ervoor dat deze exameninstrumenten t.z.t. extern gevalideerd zijn.

Deze stuurgroep stelt als uitwerking de volgende sets van afspraken voor aan de AV, ter vaststelling:

- A. Vijf mbo-brede criteria voor construeren en vaststellen. Deze luiden:
 - ✓ *Wettelijke kaders, kwalificatiedossier en standaarden zijn uitgangspunt bij de constructie en vaststelling*
 - ✓ *Scholen en bedrijfsleven zijn aantoonbaar betrokken*
 - ✓ *Onafhankelijkheid is gewaarborgd tussen constructie en vaststellingsproces*
 - ✓ *Systematisch en volgens vastgestelde processen wordt er gewerkt*
 - ✓ *Constructeurs en vaststellers hebben inhoudelijke expertise en handelen professioneel*
- B. Aantoonbare deskundigheid van toetsconstructeurs en toetsvaststellers

Beide sets van afspraken worden hierna verder uitgewerkt.

A. Mbo-brede criteria voor construeren en vaststellen exameninstrumenten

Mbo-scholen staan voor kwalitatief goede examens die een betrouwbare en valide examenafname mogelijk maken. Wij zetten examens in die volgens mbo brede criteria zijn geconstrueerd en vastgesteld en voldoen aan de inspectiestandaarden. Scholen verantwoorden zich hierover in het examenverslag. De constructeurs en vaststellers van de examens zijn bekwaam en deskundig. Kortom, een goed examen geeft studenten de kans te bewijzen dat ze benodigde exameneisen beheersen en geeft werkgevers het vertrouwen in de vaardigheden van afgestudeerde studenten.

We construeren en stellen examens vast volgens de volgende criteria:

☒ **Wettelijke kaders, kwalificatiedossier en standaarden zijn uitgangspunt**

De eisen uit het kwalificatiedossier, relevante aspecten uit het Toezichtkader BVE en de wettelijke kaders zijn leidend voor de kwaliteitscriteria voor construeren en vaststellen van examens. Deze kwaliteitscriteria worden vooraf vastgesteld en worden aantoonbaar ingezet tijdens het proces van construeren en vaststellen. Hiermee is gewaarborgd dat exameninstrumenten van goede kwaliteit

zijn en voldoen aan de standaard van de onderwijsinspectie.

☒ **Aantoonbare betrokkenheid scholen en bedrijfsleven**

Scholen en bedrijven zijn aantoonbaar betrokken bij het construeren en/of vaststellen van exameninstrumenten. Hierdoor wordt mede geborgd dat examens aansluiten bij de actuele beroepspraktijk en dat rekening is gehouden met de uitvoerbaarheid en organiseerbaarheid in de praktijk.

☒ **Onafhankelijkheid is gewaarborgd**

Het construeren en vaststellen van exameninstrumenten zijn separaat en onafhankelijk van elkaar georganiseerd. Dat betekent dat er een duidelijke taakverdeling is tussen constructeurs en vaststellers vastgelegd in procedures, waardoor conflicterende taken worden beperkt.

☒ **Systematisch en volgens vastgestelde processen**

Er is vastgelegd volgens welke stappen - gebaseerd op de Procesarchitectuur Examinering mbo - het constructie- en vaststellingsproces verloopt en wie waarvoor verantwoordelijk is. Hierbij kunnen breed beschikbare landelijke en/of sectorale servicedocumenten en handreikingen ingezet worden.

☒ **Constructeurs en vaststellers hebben inhoudelijke expertise en handelen professioneel**

Constructeurs en vaststellers beschikken samen over:

- toetstechnische kennis, expertise van examenmethodieken
- vakinhoudelijke kennis, kennis van het kwalificatiedossier
- kennis van actuele ontwikkelingen van beroepen in de betreffende branche(s)
- kennis van en visie op examinering in het mbo en de wettelijke eisen rondom examinering

Constructeurs en vaststellers werken systematisch en zorgvuldig volgens vastgestelde procedures, handelen vanuit kwaliteitsbewustzijn, zijn zich bewust van geheimhouding, staan open voor reflectie en feedback en kunnen beargumenteerd en begrijpelijk toelichten welke keuzes zij hebben gemaakt.

Verantwoording en Toelichting criteria voor constructie en vaststellen van examens in het mbo

Inleiding

Bestuurders van mbo-scholen (bekostigd en privaat) en het ministerie van OCW willen de kwaliteit van examinering in het mbo verbeteren. Hiertoe hebben zij in de [Examenagenda mbo 2015-2020](#) een aantal afspraken vastgelegd. Aanleiding zijn de jaarlijkse onderwijsverslagen waarin naar voren komt dat de kwaliteit van examinering in het mbo onvoldoende is. In de Examenagenda is onder andere afgesproken dat in het mbo-examens ontwikkeld worden volgens mbo-brede criteria voor construeren en vaststellen van examens. Om hiertoe te komen is een brede vertegenwoordiging vanuit scholen en examenleveranciers aan de slag gegaan. Dit heeft tot de formulering van vijf criteria geleid.

Scholen zijn wettelijk verantwoordelijk ook bij inkoop

De mbo-school is altijd wettelijk verantwoordelijk voor het vaststellen van de kwaliteit van een

exameninstrument, ook als een school een examen inkoopt bij een examenleverancier. De examencommissie moet – volgens wetsvoorstel examencommissies – alle exameninstrumenten vaststellen. Examenleveranciers kunnen scholen hierin behulpzaam zijn door inzichtelijk te maken hoe de vaststelling (toetstechnische en vakinhoudelijke check) bij hen is verlopen, zodat scholen hierop hun vaststelling kunnen baseren².

Scholen kopen exameninstrumenten in, construeren gezamenlijk binnen een examenstichting of construeren examens zelf. Om tot goede exameninstrumenten te komen is het essentieel dat constructeurs en vaststellers zowel toetstechnisch als vakinhoudelijk deskundig zijn en dat het constructie- en vaststellingsproces voldoet aan een aantal kwaliteitsvereisten. Daarnaast is het belangrijk dat het bedrijfsleven bij de ontwikkeling en/of vaststelling van (een deel van het totaalpakket van) examens betrokken is. We staan gezamenlijk in voor een goede kwaliteit. We voeren hierover met elkaar het gesprek en willen zichtbaar en transparant maken hoe we binnen het mbo onze exameninstrumenten construeren en vaststellen. Daarom spreken we met elkaar een aantal criteria af op basis waarvan we onze exameninstrumenten construeren en vaststellen en spreken we met elkaar af dat de betrokkenen vakbekwaam en deskundig zijn en blijven.

Wat zijn deze mbo-brede criteria?

We spreken met elkaar *criteria* af over wat we belangrijke kwaliteitscriteria vinden voor de constructie en vaststelling van exameninstrumenten. Binnen het mbo wordt op verschillende wijzen geëxamineerd – proeven van bekwaamheid, vaardigheidsexamens, kennisexamens - afhankelijk van de sector, kwalificatie en/of de examenvisie. De criteria geven voldoende ruimte voor de benodigde diversiteit en flexibiliteit, maar zorgen ook voor meer eenduidigheid en één kwaliteitslat in het mbo.

Wie stelt de mbo-brede criteria vast?

De criteria worden vastgesteld door de MBO raad en de NRTO. Daarmee spreken we af dat partijen binnen en buiten de mbo-scholen³ die exameninstrumenten construeren en vaststellen, werken volgens deze mbo-brede criteria. Mbo-scholen gebruiken de mbo-brede criteria wanneer zij zelf construeren en vaststellen en gaan hierover het gesprek aan binnen hun examenstichting / leverancier wanneer zij in gezamenlijkheid construeren en/of vaststellen. Het zijn afspraken waar samenwerkende partijen elkaar aan houden en elkaar op aanspreken.

Wat is het te verwachten effect op de korte en lange termijn?

Doordat we als mbo-sector met elkaar criteria formuleren, kunnen we zowel aan stakeholders binnen de sector als buiten de sector helder maken wat we verstaan onder goede kwaliteit van exameninstrumenten en zichtbaar maken wat bij het construeren en vaststellen van examens onze maatstaf is. De criteria vormen de kaders voor het gesprek binnen de school en tussen partijen die gezamenlijk examens ontwikkelen. Daarmee ontstaat er meer vertrouwen in de kwaliteit een eenduidigheid van de exameninstrumenten.

² Het vaststellen van examens is de wettelijke taak van examencommissies. Zie ook: Vaststellen van exameninstrumenten van Servicepunt examinering mbo.

³ Waar mbo-school genoemd staat, worden ook de leden van de NRTO - particuliere opleidingsinstellingen bedoeld.

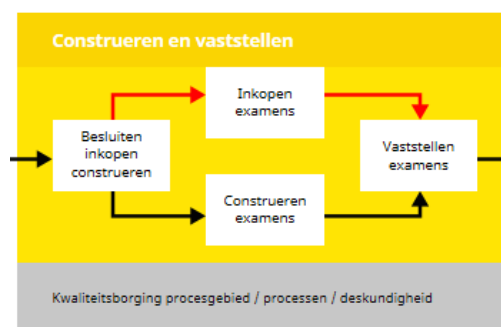
Waar zijn deze criteria terug te zien?

De criteria vormen de basis voor het construeren en vaststellen van examens zelf. Daarnaast nemen scholen de criteria mee in het evaluatieproces en de verantwoording rondom examinering (examenverslag). Ook examenleveranciers kunnen in hun werkwijzen en jaarverslagen refereren aan deze criteria.

Waar zijn de criteria mede op gebaseerd?

Er bestaat binnen het mbo veel expertise rondom het construeren en vaststellen van examens. Mbo-scholen en examenleveranciers kennen interne afspraken; vaststellingsprotocollen en reglementen voor het construeren van examens enz. De mbo-brede criteria zijn gebaseerd op bestaande instrumenten en expertise uit het mbo-veld. De criteria sluiten nauw aan bij de Procesarchitectuur Examinering. De mbo-brede criteria zijn mede gebaseerd op de volgende bronnen:

- Procesarchitectuur Examinering
- Toezichtkader bve 2012
- Beschrijving Examentaken mbo
- NVE functieprofielen examinering
- Begrippenkader examinering

Wie is betrokken geweest en heeft meegedacht?

Om tot deze mbo brede criteria te komen zijn door de MBO Raad twee bijeenkomsten georganiseerd. Hiervoor waren uitgenodigd: leden van de klankbordgroep Servicepunt examinering, klankbordgroep examinering NRTO en medewerkers van de examenleveranciers. Aan de deelnemers is input gevraagd, en gevraagd om op tussenproducten te reageren.

B. Examentaken construeren en vaststellen

Examentaak mbo: Construeren

- De Examentaak mbo: Construeren beschrijft welke deeltaken er zijn bij het construeren van exameninstrumenten.
- Deze taak kan worden uitgevoerd door een examenleverancier (in het geval van inkoop) of op de mbo-school (in het geval er zelf of samen met andere scholen wordt geconstrueerd).

	DEELTAKEN
PLAN	1.1 Ontwikkelen constructieproces en – criteria voor exameninstrumenten
	Ontwikkelen constructieproces en – criteria voor exameninstrumenten op basis van: - landelijke kaders (kwalificatiedossier, <u>waarderingskader</u>, wet- en regelgeving); - het vastgestelde examenbeleid en de kwaliteitscriteria voor examinering;
	1.2 Opstellen planning voor het construeren van exameninstrumenten
	Opstellen planning voor het construeren van exameninstrumenten.
	1.3 Voorbereiden construeren exameninstrumenten

	Verzamelen en lezen van: - Documenten over constructieproces en – criteria; - relevante bronnen en documenten, zoals kwalificatiedossier, handboek examinering en examenplan.
DO	2.1 Construeren exameninstrumenten Construeren van exameninstrument dat bestaat uit: - Instructie voor de deelnemer; - Beoordelingsprotocol en instructie voor de beoordelaar; - Inhoud van het examen / de examenopdracht; - Afnamecondities; - Beoordelingsmodel, beoordelingscriteria en cesuur.
	Onderbouwen van de toetstechnische en vakinhoudelijke kwaliteit van het exameninstrument door het verantwoorden van: - Passende examenvorm; - Juiste niveau; - Aansluitend bij de beroepspraktijk; - Rekening houdend met betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid; - Passende cesuur; - Uitvoerbaarheid; in een verantwoordingsdocument.
	Aanleveren exameninstrument aan examencommissie ter vaststelling.
	2.2 Aanpassen van exameninstrumenten Aanpassen exameninstrument naar aanleiding van verbeteradvies van de examencommissie.
CHECK	3.1 Evalueren van eigen functioneren Evalueren van: - Eigen werkwijze en planning; - Eigen functioneren, deskundigheid en onafhankelijkheid.
ACT	4.1 Formuleren van adviezen en verbetervoorstellen Adviseren van de examencommissie over constructieproces en –criteria op basis van evaluatie eigen functioneren.
	Signaleren van scholingsbehoefte voor verdere eigen professionalisering en communiceren aan management.

Examentaak mbo: Vaststellen

- Het vaststellen van exameninstrumenten valt onder de wettelijke verantwoordelijkheid van de examencommissie (zie deeltaak 2.1 Examencommissie).
- De examencommissie mag deze taak niet delegeren. De examencommissie voert de examentaak vaststellen zelf uit.

- De examencommissie kan daarvoor advies vragen aan bijvoorbeeld een vaststellingsadviescommissie (van een examenleverancier of mbo-instelling). Op basis van het gegeven advies stelt de examencommissie het examenplan en de exameninstrumenten vast.

DEELTAKEN	
PLAN	1.1 Ontwikkelen van een vaststellingsprocedure en –criteria voor examenplan en exameninstrumenten
	Ontwikkelen vaststellingsprocedure en –criteria voor examenplan en exameninstrumenten op basis van: - Landelijke kaders (kwalificatiedossier, <u>waarderingskader</u>, wet- en regelgeving); - Vastgesteld examenbeleid en kwaliteitscriteria examinering.
	1.2 Opstellen van een planning voor het vaststellen van exameninstrumenten
	Opstellen planning voor het vaststellen van exameninstrumenten.
	1.3 Voorbereiden vaststellen examenplan en exameninstrumenten
	Verzamelen en lezen van: - Vaststellingsprocedure en - criteria; - Vast te stellen examenplan(en) en exameninstrument(en); - Relevante bronnen en documenten, zoals kwalificatiedossier, handboek examinering.
DO	2.1 Vaststellen van examenplan en exameninstrumenten
	Beoordelen van de kwaliteit van het examenplan op basis van vaststellingsprocedure en –criteria
	Beoordelen van toetstechnische en vakinhoudelijke kwaliteit van het exameninstrument door het beoordelen van: - Passende examenvorm; - Juiste niveau; - Aansluitend bij de beroepspraktijk; - Betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid; - Passende cesuur; - Uitvoerbaarheid; op basis vaststellingsprocedure en –criteria.
	Formuleren onderbouwd oordeel over kwaliteit van examenplan en exameninstrument en geven van eventuele verbetervoorstellen aan constructeur.
CHECK	3.1 Evalueren van eigen functioneren
	Evalueren van: - Eigen werkwijze en planning; - Eigen functioneren, deskundigheid en onafhankelijkheid.
ACT	4.1 Formuleren advies en verbetervoorstellen
	Formuleren advies en verbetervoorstellen voor vaststellingsprocedure en –criteria op basis van evaluatie eigen functioneren.
	Signaleren van scholingsbehoefte voor verdere eigen professionalisering en communiceren aan het management

Bijlage 3 Analyse samenhang 2.0 en dataset maart 2016

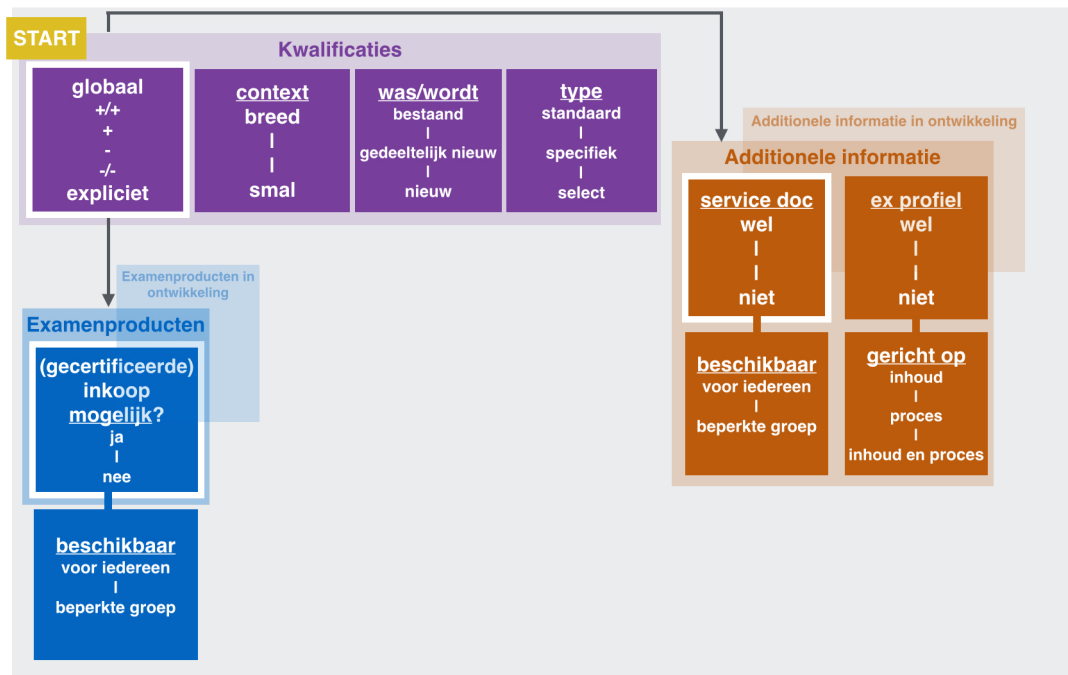
In deze bijlage wordt inzicht geboden in de Analyse samenhang 2.0, van de dataset van maart 2016. De analyse geeft inzicht in de samenhang tussen de herziene kwalificaties in het mbo en examinering. Deze bijlage biedt achtergrondinformatie bij hoofdstuk 2 *Collectieve afspraken en Analyse samenhang* en hoofdstuk 4 *3 routes naar valide examenproducten* van dit advies.

In deze bijlage zijn te vinden:

1. *Een korte uitleg*: samenhang is gebaseerd op onderzoek naar de kwalificaties en daarmee samenhangende elementen die leiden tot meer of minder grip op examinering. Zie voor meer informatie Hoofdstuk 2.
2. *Een legenda*: waarin de elementen die zijn onderzocht nader worden toegelicht.
3. *De beslisregels & uitleg rating*: voor alle 487 herziene kwalificaties zijn de elementen geïnterpreteerd. Elk element heeft een eigen gewicht en de combinatie van elementen zijn gevat in beslisregels. De beslisregels geven de mogelijkheid om per kwalificatie op basis van de geïnterpreteerde elementen analyses uit te voeren. Uit deze analyse volgt een zogenaamde rating (A, B, C).
4. *De resultaten* van inventarisatie en Analyse samenhang:
 - De beschikbaarheid van inkoop van examenproducten
 - De beschikbaarheid en toegankelijkheid van servicedocumenten
 - De resultaten van de analyse bij het zelf/samen ontwikkelen van een examenproduct door een onderwijsinstelling.
5. *De dataset 4 maart 2016*: een overzicht van de rating per kwalificatie in het kader van route 2 (zie hiervoor Hoofdstuk 4, 3 routes naar een valide examenproduct) in dit advies.

1. Uitleg Samenhang

Samenhang is gestart met de vraag: “Hoe kan worden gezorgd voor voldoende houvast voor het veld om te komen tot een zoveel mogelijk gelijkwaardige inrichting en inhoud van het onderwijs, de examinering en het toezicht hierop?” Deze vraag vloeiende voort uit de doelstelling te komen tot een zorgvuldige implementatie van de herziene dossiers en kwaliteitsverbetering van de examinering. Als gevolg van deze vraag is met betrokken partijen (MBO Raad waaronder de Btg-adviseurs en Servicepunt examinering mbo, SBB, Inspectie) onderzoek gestart naar de kwalificaties en daarmee samenhangende elementen die leiden tot meer grip op examinering. De elementen die onderzocht zijn, zijn gevisualiseerd in onderstaand model:

Figuur 1. Elementen samenhang

2. Legenda elementen inventarisatie samenhang 2.0

De geschetste elementen uit figuur 1. worden toegelicht in onderstaande legenda. Voor de 2.0 analyse van de binnengekomen data zijn onderstaande elementen meegenomen.

Globaal/ expliciet

Kwalificaties verschillen in de mate waarin ze ruimte tot interpretatie bieden voor uitwerking naar onderwijs en examinering: ze zijn meer of minder globaal, meer of minder expliciet beschreven. Waarbij globaal duidt op meer 'houdbaarheid' van een kwalificatie en een expliciet beschreven dossier gaat over meer 'houvast'.

Het vaststellen of de eisen in een kwalificatie globaal of expliciet zijn beschreven, is het startpunt van de inventarisatie. De schaal die wordt toegepast voor het meten van houdbaarheid en houvast, is:

- globaal; er is in de beschrijving van de kwalificatie-eisen veel ruimte voor interpretatie van de lezer. Vakkennis en vaardigheden zijn algemeen, weinig gedetailleerd beschreven. Diepgang en context is globaal aangegeven
 - '++'; **heel** veel ruimte voor interpretatie van de lezer.
 - '+'; veel ruimte voor interpretatie van de lezer.
- expliciet; er is in de beschrijving van de kwalificatie-eisen weinig ruimte voor interpretatie van de lezer en het is voor iemand zonder kennis van het beroep duidelijk aan welke beroepsspecifieke eisen de beginnende beroepsbeoefenaar dient te voldoen
 - '-'; weinig ruimte voor interpretatie van de lezer
 - '--' **heel** weinig ruimte voor interpretatie van de lezer

Servicedocumenten

In sommige gevallen worden kwalificaties 'bijgestaan' door servicedocumenten of handreikingen die helpen bij het maken van de doorvertaling van de kwalificatie-eisen naar onderwijs en examinering. Naast reeds beschikbare servicedocumenten wordt ook gekeken naar servicedocumenten in ontwikkeling. De schaal die wordt toegepast op de beoordeling van servicedocumenten, is:

- nee, er zijn geen servicedocumenten beschikbaar
- ja, er is/zijn servicedocument/-en beschikbaar die helpen bij de doorvertaling van kwalificatie-eisen naar onderwijs en examinering

Beschikbaarheid servicedocument

Is het servicedocument openbaar beschikbaar voor iedereen of is er een beperking en is het servicedocument alleen voor een beperkte groep beschikbaar?

De schaal die wordt toegepast, is:

- openbaar beschikbaar betekent dat zowel niet-bekostigd + bekostigd onderwijs het servicedocument kan verkrijgen en dat dat los van een examenproduct kan. Als het servicedocument eventueel tegen betaling verkregen kan worden, dan valt dat ook onder 'openbaar'.
- beperkt beschikbaar betekent dat niet iedereen toegang tot het examenproduct heeft. Bijv. als alleen het bekostigd onderwijs toegang heeft of toegang alleen mogelijk is door lidmaatschap bij een examenleverancier of het document alleen in combinatie met een examenproduct af te nemen is.

Mogelijkheid tot inkoop examenproducten

De mogelijkheid om voor een kwalificatie examenproducten in te kunnen kopen zegt iets over de aanbod-kant en de mogelijkheid voor instellingen voor inkoop van examenproducten. Voor de inventarisatie is gekeken naar reeds beschikbare examenproducten om in te kopen en naar examenproducten die in ontwikkeling zijn en in de nabije toekomst ingekocht kunnen worden. De schaal die wordt toegepast voor het meten van de mogelijke inkoop klinkt als volgt:

- nee, er kunnen geen examenproducten worden ingekocht
- ja, er kunnen wel examenproducten worden ingekocht

Was/ wordt

De meeste herziene kwalificaties zijn te herleiden naar een huidige kwalificatie. Bij sommige kwalificaties is dat niet het geval. De herleidbaarheid in de was/wordt lijst, zegt iets over de toepasbaarheid van bestaand materiaal of bestaande afspraken die horen bij deze kwalificatie. De schaal die wordt toegepast, is:

- Bestaand; wel herleidbaar naar 'was' kwalificatie, die min of meer gelijk is gebleven, aanname is dat het beschikbare materiaal voor onderwijs en examinering nog steeds inzetbaar is.
- Gedeeltelijk nieuw; deels herleidbaar naar 'was' kwalificatie, maar met een aantal vernieuwende elementen of verdwenen elementen, bijvoorbeeld een kerntaak of (meer dan 1) werkprocessen. Als meerdere oude kwalificaties zijn samengevoegd tot één kwalificatie, met kleine nieuwe inhoud en een 'nieuwe' naam is dit getypeerd als 'gedeeltelijk nieuw' (vb. technisch leidinggevende). Aannee is dat van het beschikbare materiaal van onderwijs en examinering een aanmerkelijk deel nog steeds inzetbaar is.
- Nieuw; niet herleidbaar naar 'was' kwalificatie, een geheel of grotendeels inhoudelijk nieuwe

kwalificatie. Aannee is dat er niet of nauwelijks beschikbaar materiaal is voor onderwijs en examinering.

Type kwalificatie

Er worden 3 typen van kwalificaties onderscheiden naar de mate waarin ze aangeboden worden:

Kenmerken	Standaard	Specifiek	Select
Aanbod door onderwijsinstellingen	Meer dan 20 instellingen	Tussen de 5 en 20 instellingen	Minder dan 5 instellingen
Geografische kenmerken aanbod instellingen	Landelijk bepaald aanbod	Regionaal bepaald aanbod	Lokaal bepaald aanbod
Geografische kenmerken spreiding arbeidsmarkt	Nationaal georiënteerd bedrijfsleven	Regionaal georiënteerd bedrijfsleven	Lokaal georiënteerd bedrijfsleven
Afstemming onderwijs-bedrijfsleven	Afstemming op sectoraal of landelijk niveau	Afstemming op sectoraal of regionaal niveau	Afstemming op lokaal of sectoraal niveau
Leerlingaantallen	Substantieel	Significante afwijking t.o.v. Standaard	Weinig
Spreiding leerbedrijven	Breed aanbod op nationaal niveau	Beperkt aanbod op regionaal niveau	Zeër beperkte spreiding en aanbod
Verhouding beroepscompetentieprofielen-kwalificatiedossier	Meerdere bpc's verbonden met kwalificatiedossier	Herkenbare verbinding bcp en kd	1 op 1 verbinding tussen bcp en kd

De schaal die wordt toegepast, is:

- Standaard
- Specifiek
- Select

Context

Context staat voor de werkomgeving(en) en plaats waar de beroepsbeoefenaar zijn werkzaamheden uitvoert. Sommige kwalificaties leiden op tot beroepen die uitgevoerd worden in een of enkele werkomgevingen. Andere kwalificaties leiden op toe een beroep dat uitgevoerd wordt in veel verschillende contexten. Typerend voorbeeld is de kwalificatie Hoedenmaker en Keramist ten opzichte van de kwalificatie Verkoop retail en de Technisch leidinggevende. In combinatie met de typering generiek-expliciet is type context relevant voor de doorvertaling naar onderwijs en examinering.

De schaal die wordt toegepast, is:

- smalle context: kwalificatie leidt op voor beroepsuitoefening in één of twee werkomgeving(en)
- brede context: kwalificatie leidt op voor beroepsuitoefening in meer dan twee werkomgevingen.

3. Beslisregels & Rating

De beslisregels zijn gebaseerd op de combinatie van de hierboven toegelichte elementen die van invloed zijn op de behoefte naar meer of minder houvast bij een bepaalde kwalificatie.

De combinaties van elementen hebben een rating (A, B of C) tot gevolg. Om tot de beslisregels met bijbehorende rating te komen, is gebruik gemaakt van de bevindingen die met de werkgroep samenhang tijdens een sample zijn gedaan.

Toegankelijkheid servicedocumenten

Bij de inventarisatie is ook gevraagd voor welke kwalificaties servicedocumenten openbaar beschikbaar zijn en welke alleen voor een beperkte groep.

In de beslisregels wordt de toegankelijkheid van servicedocumenten als volgt toegepast:

- ‘beperkt servicedocument’ gerekend als ‘servicedocument beschikbaar: nee’ en openbaar beschikbaar servicedocument is gerekend als ‘ja’.

Rating

Per kwalificatie is aan de hand van de geïnventariseerde elementen en de beslisregels inzichtelijk gemaakt of dat de betreffende kwalificatie meer of minder risicovol is in relatie tot de doorvertaling naar examinering. Aan elke kwalificatie is hiervoor een rating gehangen. De rating is gebaseerd op de complexiteit van de kwalificatie;

- A is weinig complex
- B is complex
- C is zeer complex

Hieronder worden de beslisregels die leiden tot een bepaalde rating uiteengezet:

Kwalificaties waar inkoop mogelijk is en servicedocumenten beschikbaar zijn

Kwalificaties waarbij inkoop mogelijk is én servicedocumenten beschikbaar zijn, vallen in rating A. Hoe expliciet of globaal de kwalificatie is beschreven, is daarin ondergeschikt. Ook het type kwalificatie, de status op de was/wordt-lijst en een uitvoering in brede of smalle beroepencontext zijn in deze situatie niet van invloed op de rating.

Zeer expliciet beschreven kwalificaties, inkoop mogelijk OF servicedocumenten beschikbaar

In principe behoeft een zeer expliciet (--) beschreven kwalificatie geen aandacht (A). De kwalificatie kan een aantal kenmerken hebben waardoor hij toch meer aandacht behoeft en in rating B valt. Dat gebeurt als de kwalificatie uitgevoerd wordt in een brede beroepencontext en daarbij nieuw of gedeeltelijk nieuw is.

Zeer expliciet beschreven kwalificaties, geen inkoop mogelijk/servicedocumenten beschikbaar

In de situatie dat er helemaal geen servicedocumenten beschikbaar zijn en er geen inkoop mogelijk is, valt een zeer expliciet beschreven kwalificatie in principe nog steeds in de rating A. Kwalificaties die in een brede beroepencontext uitgevoerd worden, vallen in de rating B. De combinatie waarbij een kwalificatie in een brede context wordt uitgevoerd, maar slechts select wordt toegepast en een reeds bestaande kwalificatie is, vormt hierop de uitzondering, deze valt in categorie A.

Ook zijn er varianten waarbij kwalificaties die in een smalle beroepencontext uitgevoerd worden, toch in de rating B vallen. Dan gaat het om kwalificaties die nieuw zijn. Nieuw in combinatie met het kenmerk ‘select’ is hier een uitzondering, die kwalificaties blijven in de categorie A.

Expliciet beschreven kwalificaties, inkoop mogelijk of servicedocumenten beschikbaar

In principe heeft een expliciet (-) beschreven kwalificatie waarbij een servicedocument of inkoop mogelijk is geen aandacht (A). De kwalificatie kan een aantal kenmerken hebben waardoor hij in rating B valt. Dit gebeurt meer dan bij de zeer expliciet beschreven kwalificaties.

Zo vallen deze expliciet beschreven kwalificaties in de rating B als ze in een brede context uitgevoerd worden, sowieso als ze nieuw of gedeeltelijk nieuw zijn. Ook bestaande kwalificaties die standaard gekenmerkt worden en in een brede context worden uitgevoerd vallen in rating B.

In het geval dat er bij een kwalificatie geen inkoop mogelijk is, maar wel een servicedocument aanwezig is, het een kwalificatie betreft van het type standaard is en uitgevoerd wordt in een smalle context, valt hij in de rating B. De kenmerken nieuw en standaard doen hem dan in dit geval van A naar B verspringen.

Expliciet beschreven kwalificaties, geen inkoop mogelijk/servicedocumenten beschikbaar

Een expliciet beschreven kwalificatie waarbij geen servicedocumenten beschikbaar zijn en er geen inkoop mogelijk is, valt in principe in de rating B. Er zijn een paar uitzonderingen waarbij de kenmerken van de kwalificatie ervoor zorgen dat hij terugvalt in de rating A. Dat is in het geval bij een kwalificatie die bij een select aantal scholen wordt toegepast en wordt uitgevoerd in een smalle beroepencontext. Ook een kwalificatie die al bestond, specifiek wordt toegepast en uitgevoerd wordt in een smalle context valt terug in de rating A.

Er zijn twee combinaties waarbij een expliciet beschreven kwalificatie valt in de rating C. Dat gebeurt in de gevallen dat de kwalificatie nieuw of gedeeltelijk nieuw is, uitgevoerd wordt in een brede context en standaard wordt toegepast.

Globaal beschreven kwalificaties, inkoop mogelijk OF servicedocumenten beschikbaar

Een globaal beschreven kwalificatie waarbij een servedocument beschikbaar is of inkoop mogelijk is, valt in principe in rating B. Uitzonderingen hierop zijn bestaande kwalificaties die uitgevoerd worden in een smalle beroepencontext en kwalificaties die nieuw of gedeeltelijk nieuw zijn, die uitgevoerd worden in een smalle context en ook bij een select aantal scholen wordt toegepast. Deze uitzonderingen vallen in rating A.

Is de kwalificatie nieuw of gedeeltelijk nieuw, wordt hij standaard toepast en wordt die uitgevoerd in een brede context, dan is er juist een verzwarende aandacht voor die kwalificaties en vallen deze in rating C. Voor de kwalificaties die nieuw zijn, specifiek worden toegepast en in een brede context worden uitgevoerd, geldt ook dat zij in rating C vallen.

Globaal beschreven kwalificaties, geen inkoop mogelijk/servicedocumenten beschikbaar

Een globaal beschreven kwalificatie zonder beschikbaarheid van servicedocumenten en zonder de mogelijkheid tot inkoop valt in rating C. Uitzonderingen hierop zijn de kwalificaties die in smalle beroepencontext worden uitgevoerd en al reeds bestonden of gedeeltelijk nieuw zijn, die kwalificaties vallen in rating B. Ook de kwalificaties die in een smalle context worden uitgevoerd en maar bij een select aantal scholen worden toegepast vallen in rating B.

In de combinatie waarbij de kwalificatie al bestond en hij select wordt toegepast en in een smalle context wordt uitgevoerd, verspringt de kwalificatie naar rating A.

Ze~~er~~ globaal beschreven kwalificaties, inkoop mogelijk OF servicedocumenten beschikbaar

Ze~~er~~ globaal beschreven kwalificaties waarbij een servicedocument beschikbaar is of inkoop mogelijk is vallen in principe in rating B. Tenzij het een bestaande kwalificatie is die wordt uitgevoerd in een smalle beroepencontext, dan valt hij in de rating A.

Is de kwalificatie gedeeltelijk nieuw, wordt hij standaard toegepast en wordt hij uitgevoerd in een brede context dan valt hij in de categorie C.

Ook alle kwalificaties die nieuw zijn vallen in categorie C, er is hier 1 uitzondering, die geldt voor kwalificaties die nieuw zijn, maar uitgevoerd worden in een smalle context en maar select worden toegepast. Die kwalificaties vallen in categorie B.

Ze~~er~~ globaal beschreven kwalificaties, geen inkoop mogelijk/servicedocumenten beschikbaar

Ze~~er~~ globaal beschreven kwalificaties waarbij geen servicedocumenten beschikbaar zijn en geen inkoop mogelijk is, vallen in principe de rating C. Er zijn drie uitzonderingen waarbij verzachtende omstandigheden ervoor zorgen dat de kwalificatie in rating B valt. Dit is als de kwalificatie bij een select aantal scholen toegepast wordt en in een smalle beroepencontext wordt uitgevoerd.

Examenprofielen zijn niet meegenomen in bovenstaande de beslisregels

De beschikbaarheid van een examenprofiel is niet meegenomen in bovenstaande beslisregels. Dit is gedaan omdat de examenprofielen over het algemeen vooral over proces gaan en de inhoud vaak niet gespecificeerd is op een specifieke kwalificatie.

4. De resultaten Analyse 2.0 - dataset maart 2016

Voor alle 487 kwalificaties zijn de benoemde elementen geïnteriseerd en is een analyse uitgevoerd. Hieronder worden de belangrijkste resultaten in het licht van dit advies toegelicht. Deze resultaten zijn gebaseerd op de data die voortkomt uit de inventarisatie van de data zoals bekend op 4 maart 2016. Voor de juni 2016 zal nog een actualisatie op de de data plaatsvinden zodat ook de nieuw ontwikkelde servicedocumenten of nieuw ontwikkelde en in te kopen examenproducten opgenomen kunnen worden in de analyse. De data is verzameld door SBB en de MBO Raad waaronder het Servicepunt examinering mbo en de Btg-adviseurs. De data is nu nog niet openbaar beschikbaar, maar zal aan de onderwijsinstellingen beschikbaar worden gesteld ten behoeve van de toepassing van route 2, na overname advies door de Minister van OCW.

Mogelijkheid tot inkoop examenproducten

Er is geïnventariseerd voor hoeveel kwalificaties er inkoop mogelijk is. Dit geeft het volgende resultaat:

Grafiek 1. Kwalificaties waarvoor inkoop mogelijk is

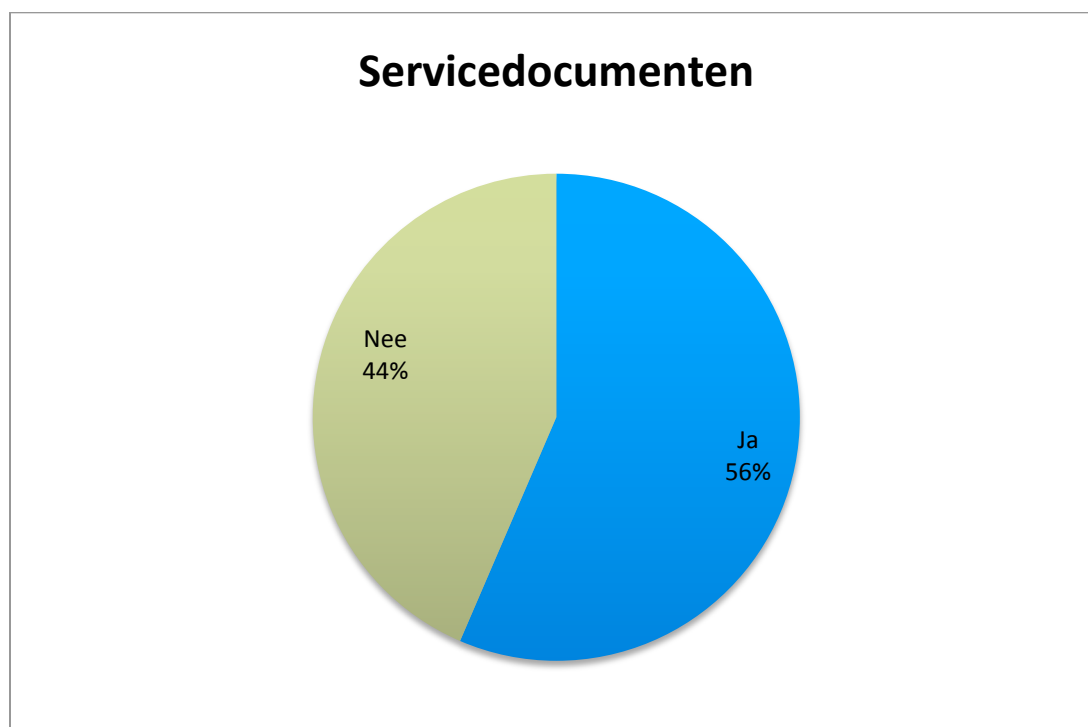
Tabel 1. Kwalificaties waarvoor inkoop mogelijk is

Inkoop mogelijk	Ja, dekkend voor de kwalificatie	Nee
Aantal	352	135

Voor alle kwalificaties waar inkoop voor mogelijk is, is ten minste bij 1 examenleverancier ook inkoop mogelijk voor niet-bekostigd onderwijs.

Servicedocumenten

Er is geïnventariseerd voor welke kwalificaties er 1 of meerdere servicedocumenten beschikbaar zijn.

Grafiek 2. Kwalificaties waarvoor servicedocumenten beschikbaar zijn

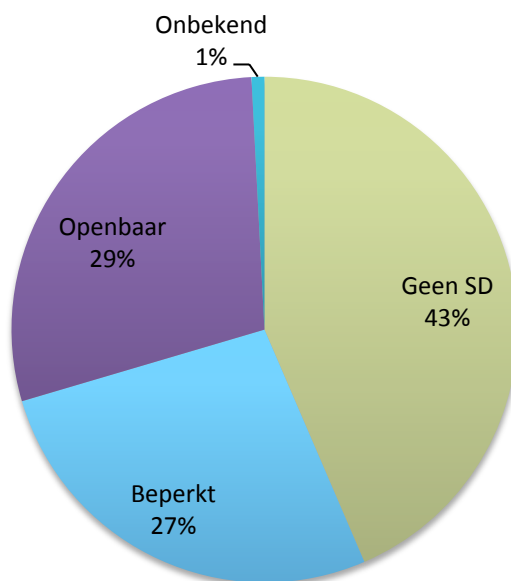
Tabel 2. Kwalificaties waarvoor servicedocumenten beschikbaar zijn

Servicedocumenten	Ja	Nee
Aantal	275	212

Uit bovenstaande informatie blijkt dat er voor 275 kwalificaties 1 of meerdere servicedocumenten zijn. Voor 212 kwalificaties zijn geen servicedocumenten.

De aanwezigheid van servicedocumenten geeft nog geen informatie over de beschikbaarheid van servicedocumenten: Is een servicedocument openbaar of beperkt beschikbaar? Grafiek 3 geeft hier meer inzicht in.

Beschikbaarheid servicedocumenten

Grafiek 3. Beschikbaarheid servicedocumenten

Tabel 3. Beschikbaarheid servicedocumenten

Geen Servicedocument	212
Beperkt beschikbaar	131
Openbaar beschikbaar	140
Onbekend	4

Uit bovenstaande informatie blijkt er van de 275 kwalificaties waarvoor een of meerdere servicedocumenten aanwezig zijn 131 servicedocumenten beperkt beschikbaar zijn. Voor 140 kwalificaties is een servicedocument openbaar beschikbaar en dus voor iedereen te gebruiken als handvat bij het construeren van een examenproduct. Van 4 kwalificaties is niet bekend of er een servicedocument openbaar of beperkt beschikbaar is.

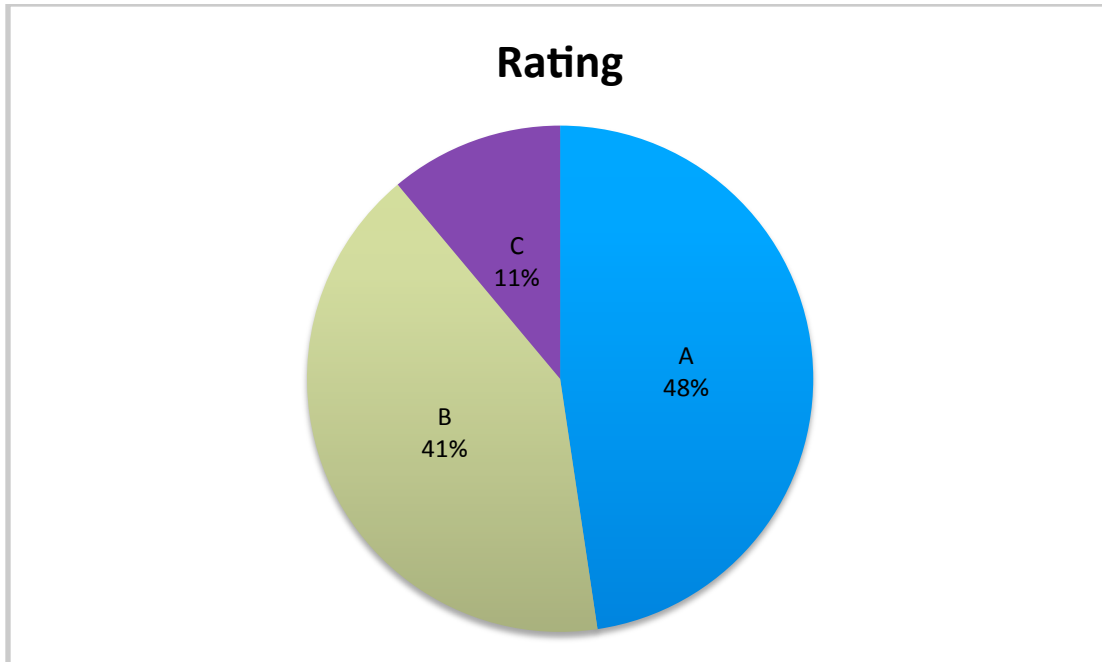
Rating van kwalificaties in het kader van Route 2

Vanuit de beslisregels samenhang is geanalyseerd in welke rating (A, B, C) de kwalificaties terecht komen als er wordt uitgegaan van het volgen van route 2 uit het advies (Hoofdstuk 4 Routes naar een valide examenproduct uit het advies). Het volgen van route 2 betekent dat de volgende informatie is meegenomen in de beslisregels:

- Het zelf/samen ontwikkelen van een examenproduct.
- En daarmee telt inkoop als 'nee' volgens de beslisregels.
- Bij het zelf ontwikkelen wordt een servicedocument gebruikt indien het servicedocument openbaar beschikbaar is.

- Dit betekent voor de beslisregels 'servicedocument' ja, als het servicedocument openbaar beschikbaar is. Als de beschikbaarheid van de servicedocumenten onbekend is, dan wordt dit in de analyse gerekend als 'servicedocument niet beschikbaar.'

Dit leidt tot de volgende rating:

Grafiek 4. Rating bij zelf/samen ontwikkelen examenproduct met openbaar toegankelijke servicedocumenten

Tabel 4. Rating bij zelf/samen ontwikkelen examenproduct met openbaar toegankelijke servicedocumenten

Rating	A	B	C
Aantal	232	201	54

Deze analyse geeft aan dat wanneer er wordt gekozen voor het zelf/samen ontwikkelen van een examenproduct, waarbij gebruik gemaakt wordt van een servicedocument indien dit beschikbaar is:

- 232 kwalificaties weinig complex zijn en daarom in rating A vallen.
- 201 kwalificaties complex zijn en daarom in rating B vallen.
- 54 kwalificaties zeer complex zijn en daarom in rating C vallen.

Deze rating heeft bepaalde consequenties voor het al dan niet doorlopen van route 2 in het advies. Dit wordt toegelicht in Hoofdstuk 4, 3 routes voor een valide examenproduct. De rating geldt dus als een onderwijsinstelling besluit een bepaald examenproduct voor een bepaalde kwalificatie zelf/samen met andere instellingen te ontwikkelen.

In de meeste gevallen kunnen onderwijsinstelling ook kiezen voor inkoop van een examenproduct. Dit is te zien in de volgende tabel:

Tabel 5. Inkoop mogelijk/niet mogelijk naar rating

Rating	inkoop mogelijk	Inkoop niet mogelijk
A	144	88
B	159	42
C	49	5

5. De dataset maart 2016 samenhang 2.0

Op de volgende pagina's is een overzicht van samenhang met bijbehorende ratings in het kader van route 2 van dit advies te vinden. In de rating is de uitgegaan van de situatie waar in een school besluit om voor een kwalificatie zelf een examenproduct te ontwikkelen. De mogelijkheid van 'Inkoop' is voor deze situatie niet meegerekend. Deze dataset is gebaseerd op de inventarisatie van maart 2016. Voor juni 2016 zal er een actualisatie gedaan worden zodat de laatste feiten in de analyse opgenomen kunnen worden.

	Kwalificatie	Globaal/Expliciet	Servicedocument	Was-wordt lijst	Type	Context	Servicedocument beperkt beschikbaar? (? wordt gerekend als beperkt=ja)	Rating van toepassing op route 2: Wat als... school zelf ontwikkelt en gebruik maakt van het servicedoc indien beschikbaar? (servicedoc beperkt beschikbaar telt in de berekening niet mee)	Niet zelf ontwikkelen? Voor deze kwalificaties is inkoop mogelijk
1	Betonboorder	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
2	Betoneparateur	-	ja	bestaand	select	breed	ja	B	ja
3	Allround betonreparateur	-	ja	bestaand	select	breed	ja	B	ja
4	Betonstaalvlechter	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
5	Betonstaallasser	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
6	Allround betonstaalwerker bouwplaats	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
7	Allround betonstaalwerker prefabricage	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
8	Betontimmerman	-	ja	bestaand	select	breed	ja	B	ja
9	Allround betontimmerman	-	ja	bestaand	select	breed	ja	B	ja
10	Dakdekker riet	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
11	Dakdekker bitumen en kunststof	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
12	Dakdekker pannen/leien	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
13	Allround dakdekker bitumen en kunststof	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
14	Allround dakdekker pannen/leien	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
15	Opberman bestratingen	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja
16	Asfaltwerker	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
17	Vakman gww	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja
18	Waterbouwer	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
19	Straatmaker	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja

20	Balkman	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
21	Allround vakman gww	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja
22	Allround waterbouwer	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
23	Machinist grondverzet	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja
24	Machinist hijswerk	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A	nee
25	Machinist wegebouw	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
26	Metselaar	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
27	Allround metselaar	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
28	Middenkaderfunctionaris Bouw	+	ja	bestaand	standaard	breed	ja	C	ja
29	Middenkaderfunctionaris Infra	+	ja	bestaand	standaard	breed	ja	C	ja
30	Middenkaderfunctionaris Landmeetkunde	+	nee	bestaand	standaard	smal		B	nee
31	Middenkaderfunctionaris Restauratie	+	nee	bestaand	standaard	breed		C	nee
32	Middenkaderfunctionaris Verkeer en Stedenbouw	+	nee	bestaand	standaard	breed		C	nee
33	Natuursteenbewerker machinaal	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
34	Natuursteenbewerker ambachtelijk	-	ja	gedeeltelijk nieuw	select	smal	ja	A	ja
35	Allround natuursteenbewerker	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
36	Sloper	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
37	Allround sloper	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
38	Monteur steigerbouw	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
39	Eerste monteur steigerbouw	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
40	Tegelzetter	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
41	Allround tegelzetter	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
42	Timmerman	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B	ja
43	Allround timmerman	-	ja	gedeeltelijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
44	Voeger	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
45	Gevelbehandelaar voegbedrijf	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
46	Werkvoorbereider gespecialiseerde aannemerij	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B	nee
47	Werkvoorbereider fabricage	+	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	B	ja
48	Werkvoorbereider installaties	+	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	B	ja
49	Uitvoerder hijswerk	+	nee	nieuw	specifiek	smal		C	nee
50	Uitvoerder gespecialiseerde aannemerij	+	nee	gedeeltelijk nieuw	specifiek	smal		B	nee

51	Uitvoerder bouw/infra	+	ja	gedeeltelijk nieuw	specifiek	breed	ja	C	ja
52	Allround medewerker afvalbeheer	-	nee	nieuw	select	smal		A	ja
53	Allround medewerker beheer openbare ruimte	-	nee	nieuw	select	breed		B	ja
54	Voorman BOR	-	nee	nieuw	select	breed		B	ja
55	Beheerder milieustraat	-	nee	nieuw	select	smal		A	ja
56	Teamleider AMBOR	-	nee	nieuw	select	breed		B	ja
57	Dekvloerenlegger	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
58	Gezel dekvloerenlegger	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
59	Glaszetter	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
60	Gezel glaszetter	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
61	Montagemedewerker industrieel produceren met hout	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
62	Allround montagemedewerker industrieel produceren met ho	-	nee	gedeeltelijk nieuw	select	smal		A	ja
63	Werkvoorbereider industrieel produceren met hout	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
64	Industrieel lakverwerker	-	ja	gedeeltelijk nieuw	select	smal	ja	A	ja
65	Vakkracht industrieel lakverwerker	-	ja	gedeeltelijk nieuw	select	smal	ja	A	ja
66	Projectmanager vastgoedonderhoud	+	nee	bestaand	select	breed		B	nee
67	Uitvoerder	+	ja	bestaand	select	breed	ja	B	nee
68	Kleur- en interieuradviseur	+	nee	bestaand	select	breed		B	nee
69	Machinaal houtbewerker	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
70	Allround machinaal houtbewerker	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
71	Meubelmaker/(Scheeps)interieurbouwer	-	nee	bestaand	standaard	smal		B	ja
72	Allround meubelmaker/(scheeps)interieurbouwer	-	nee	bestaand	standaard	smal		B	ja
73	Ondernemend meubelmaker/(scheeps)interieurbouwer	-	nee	bestaand	standaard	smal		B	ja
74	Werkvoorbereider meubelindustrie/ (scheeps)interieurbouw	-	nee	bestaand	standaard	smal		B	ja
75	Meubelstoffeerder	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
76	Allround meubelstoffeerder	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
77	Plafond- en wandmonteur	-	ja	bestaand	select	smal	ja	A	ja
78	Restauratiestukadoor	-	nee	bestaand	select	breed		B	nee
79	Schilder	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
80	Gezel schilder	-	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	A	ja
81	Decoratie- en restauratieschilder	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	A	ja

82	Stukadoor	-	ja	bestand	select	smal	ja	A	ja
83	Gezel stukadoor	-	ja	bestand	select	smal	ja	A	ja
84	Monteur elektrotechnische installaties	-	ja	bestand	standaard	breed	ja	B	ja
85	Eerste monteur elektrotechnische industriële installaties en sy	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
86	Eerste monteur elektrotechnische installaties woning en utilitei	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
87	Systeemontwerper koude- en klimaatsystemen	-	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	ja	A	ja
88	Technicus human technology	+	ja	bestand	select	breed	ja	B	ja
89	Mechanisch operator A	+	ja	bestand	specifiek	breed	ja	C	ja
90	Procesoperator A	+	ja	bestand	specifiek	breed	ja	C	ja
91	Procesoperator B	+	ja	bestand	specifiek	breed	ja	C	ja
92	Mechanisch operator B	+	ja	bestand	specifiek	breed	ja	C	ja
93	Monteur laagspanningsdistributie	-	ja	nieuw	specifiek	smal	ja	B	ja
94	Monteur middenspanningsdistributie	-	ja	nieuw	specifiek	smal	ja	B	ja
95	Monteur gas-, water- en warmtedistributie	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
96	Monteur datadistributie	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
97	Eerste monteur laagspanningsdistributie	-	ja	nieuw	specifiek	smal	ja	B	ja
98	Eerste monteur gas-, water- en warmtedistributie	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
99	Eerste monteur middenspanningsdistributie	-	ja	nieuw	specifiek	smal	ja	B	ja
100	Eerste monteur gasstations	-	ja	nieuw	specifiek	smal	ja	B	ja
101	Eerste monteur datadistributie	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
102	Technicus data	-	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	ja	A	ja
103	Technicus elektrotechniek	-	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	ja	A	ja
104	Technicus gas	-	ja	bestand	select	smal	ja	A	ja
105	Isolatiemonteur	-	ja	bestand	select	smal	ja	A	ja
106	Opmeter technische isolatie	-	ja	bestand	select	smal	ja	A	ja
107	Monteur koude- en klimaatsystemen	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
108	Airco/warmtepompmonteur	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
109	Eerste monteur koude- en klimaatsystemen	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
110	Servicemonteur koude- en klimaatsystemen	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
111	Technicus maintenance koude- en klimaatsystemen	-	ja	bestand	specifiek	smal	ja	A	ja
112	Allround laborant	+	ja	bestand	specifiek	smal	ja	B	ja

113	Biologisch medisch analist	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	ja	C	ja
114	Chemisch-fysisch analist	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal	ja	B	ja
115	Monteur elektrotechnische systemen	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B	ja
116	Monteur mechatronica	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B	ja
117	Eerste monteur elektrotechnische systemen	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
118	Eerste monteur mechatronica	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
119	Technicus elektrotechnische systemen	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B	ja
120	Technicus mechatronica systemen	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
121	Medewerker operationele techniek	+	nee	bestaand	select	breed		B	ja
122	Scheepsmetaalbewerker	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
123	Constructiewerker	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
124	Plaatwerker	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
125	Basislasser	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
126	Pijpenbewerker	-	ja	nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
127	Allround constructiewerker	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C	ja
128	Allround lasser	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
129	Allround pijpenbewerker	-	ja	nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
130	Scheepsbouwer	-	ja	nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
131	Allround Plaatwerker	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
132	Commercieel technicus engineering	+	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
133	Technicus engineering	+	ja	bestaand	standaard	breed	ja	C	ja
134	Servicemedewerker gebouwen	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja
135	Allround vakkracht onderhoud- en klussenbedrijf	-	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	ja	B	ja
136	Operationeel technicus	-	nee	bestaand	standaard	breed		B	ja
137	Allround operationeel technicus	-	nee	bestaand	standaard	breed		B	ja
138	Verspaner	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
139	Allround verspaner	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
140	Gereedschapsmaker	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
141	Instrumentmaker	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
142	Researchinstrumentmaker	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B	ja
143	Operator C	+	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	C	ja

144	Monteur service en onderhoud installaties en systemen	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
145	Eerste monteur service en onderhoud werktuigkundige install	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
146	Eerste monteur service en onderhoud werktuigbouw	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
147	Eerste monteur service en onderhoud elektrotechniek en inst	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
148	Eerste monteur service en onderhoud gasturbines	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	ja	B		ja
149	Technicus service en onderhoud elektrotechniek en instrumer	-	ja	bestaand	standaard	smal	ja	B		ja
150	Technicus service en onderhoud werktuigkundige installaties	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
151	Technicus service en onderhoud werktuigbouw	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
152	Technicus elektrotechnische installaties woning en utiliteit	-	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	ja	B		ja
153	Technicus elektrotechnische industriële installaties en system	-	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	ja	B		ja
154	Tekenaar werktuigkundige installaties	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B		ja
155	Tekenaar werktuigbouw	-	ja	nieuw	specifiek	breed	ja	B		ja
156	Tekenaar constructeur	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B		ja
157	Tekenaar ontwerper werktuigkundige installaties	-	ja	nieuw	specifiek	breed	ja	B		ja
158	Tekenaar ontwerper elektrotechniek	-	ja	nieuw	specifiek	breed	ja	B		ja
159	Kunststofbewerker vliegtuigbouw	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		ja
160	Plaatwerker vliegtuigbouw	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		ja
161	Samenbouwer vliegtuigbouw	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		ja
162	Monteur vliegtuigonderhoud	-	nee	bestaand	select	smal		A		ja
163	Eerste monteur vliegtuigonderhoud	-	nee	bestaand	select	smal		A		ja
164	Constructie repair specialist	-	nee	nieuw	select	smal		A		ja
165	Technicus avionica	-	nee	bestaand	select	smal		A		ja
166	Technicus mechanica	-	nee	bestaand	select	smal		A		ja
167	Monteur werktuigkundige installaties	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
168	Eerste monteur dakbedekking	-	ja	bestaand	standaard	breed	ja	B		ja
169	Eerste monteur utiliteit	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C		ja
170	Eerste monteur woning	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	ja	C		ja
171	Serviceadviseur mobiliteitsbranche	-	nee	bestaand	select	smal		A		ja
172	Afteralesmanager mobiliteitsbranche	-	nee	bestaand	select	breed		B		ja
173	Autoschadehersteller	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		ja
174	Eerste autoschadehersteller	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		ja

175	Eerste autoschadetechnicus	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
176	Autospuiter	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
177	Eerste autospuiter	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
178	Assemblagetechnicus	-	nee	bestand	select	smal		A	ja
179	Caravantechnicus	-	nee	bestand	select	smal		A	ja
180	Eerste Caravantechnicus	-	nee	bestand	select	smal		A	ja
181	Carrosseriebouwer	-	nee	bestand	select	smal		A	ja
182	Eerste Carrosseriebouwer	-	nee	bestand	select	smal		A	ja
183	Fietstechnicus	+	nee	bestand	specifiek	smal		B	ja
184	Eerste fietstechnicus	+	nee	bestand	specifiek	smal		B	ja
185	Motorfietstechnicus	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
186	Scootertechnicus	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
187	Eerste Motorfietstechnicus	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
188	Eerste Scootertechnicus	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	ja
189	Verbrandingsmotortecniscus	-	nee	bestand	select	breed		B	ja
190	Eerste verbrandingsmotortecniscus	-	nee	bestand	select	breed		B	ja
191	Technisch Specialist Verbrandingsmotoren	-	nee	bestand	select	breed		B	ja
192	Verkoopadviseur mobiliteitsbranche	-	nee	bestand	specifiek	breed		B	ja
193	Verkoopmanager mobiliteitsbranche	-	nee	bestand	specifiek	breed		B	ja
194	Autotechnicus	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
195	Bedrijfsautotechnicus	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
196	Monteur mobiele werktuigen	+	ja	bestand	standaard	breed	ja	C	ja
197	Eerste Autotechnicus	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
198	Eerste Bedrijfsautotechnicus	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
199	Allround monteur mobiele werktuigen	+	ja	bestand	standaard	breed	ja	C	ja
200	Technisch Specialist Personenauto's	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
201	Technisch Specialist Bedrijfsauto's	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
202	Technicus mobiele werktuigen	+	nee	bestand	standaard	breed		C	ja
203	Baggermeester	+	nee	bestand	select	smal		A	nee
204	Matroos binnenvaart	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
205	Schipper binnenvaart	-	nee	bestand	select	smal		A	nee

206	Kapitein binnenvaart	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
207	Bootman	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
208	Chaufeur wegvervoer	-	nee	bestand	standaard	breed		B	ja
209	Medewerker havenlogistiek	+	nee	bestand	select	smal		A	nee
210	Coördinator havenlogistiek	+	nee	bestand	select	smal		A	nee
211	Manager havenlogistiek	+	nee	bestand	select	smal		A	nee
212	Coördinator havenoperaties	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
213	Gevorderd medewerker havenoperaties	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
214	Medewerker Havenoperaties	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
215	Scheepswerktuigkunde alle schepen	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
216	Maritiem officier alle schepen	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
217	Stuurman alle schepen	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
218	Scheepswerktuigkundige kleine schepen	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
219	Stuurman kleine schepen	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
220	Stuurman-werktuigkundige kleine schepen	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
221	Logistiek medewerker	+	nee	bestand	standaard	breed		C	ja
222	Parts-/baliemedewerker	+	nee	bestand	standaard	breed		C	ja
223	Logistiek teamleider	+	nee	bestand	standaard	breed		C	ja
224	Logistiek supervisor	+	nee	bestand	standaard	smal		B	ja
225	Scheepswerktuigkundige waterbouw	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
226	Stuurman waterbouw	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
227	Manager Transport en Logistiek	+/+	ja	bestand	specifiek	smal	ja	C	ja
228	Aviation operations officer	+	nee	bestand	select	smal		A	nee
229	Luchtvrachtspecialist	+/+	nee	bestand	select	smal		B	nee
230	Chaufeur openbaar vervoer	-	nee	bestand	specifiek	breed		B	nee
231	Taxichauffeur	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	nee
232	Touringcar chauffeur	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	nee
233	Touringccar chauffeur/reisleider	-	nee	bestand	specifiek	smal		A	nee
234	Machinist railvervoer	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
235	Schipper rondvaartboot beperkt vaargebied	-	nee	bestand	select	smal		A	nee
236	Scheeps- en jachtbouwkundige	-	nee	bestand	select	smal		A	nee

237	Schipper machinist beperkt werkgebied	+/+	nee	bestaand	select	smal		B	nee
238	Stuurman werktuigkundige zeevisvaart sw6	+/+	nee	bestaand	select	smal		B	nee
239	Planner wegtransport	-	nee	bestaand	specifiek	breed		A	ja
240	Stuurman-scheepswerktuigkundige vissersschepen SW5	+/+	nee	bestaand	select	smal		B	nee
241	Stuurman alle vissersschepen S4	+/+	nee	bestaand	select	smal		B	nee
242	Werktuigkundige alle vissersschepen W4	+/+	nee	bestaand	select	smal		B	nee
243	Medewerker watersportindustrie	+	nee	bestaand	select	smal		A	nee
244	Allround medewerker watersportindustrie	+	nee	bestaand	select	smal		A	nee
245	Meewerkend voorman watersportindustrie	+	nee	bestaand	select	smal		A	nee
246	Luchtvaartdienstverlener	-	ja	bestaand	specifiek	breed	ja	B	ja
247	Apothekerassistent	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
248	Helpende zorg en welzijn	+	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
249	Medewerker facilitaire dienstverlening	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	C	ja
250	Medewerker sport en recreatie	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
251	Doktersassistent	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
252	Begeleider specifieke doelgroepen	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	A	ja
253	Thuisbegeleider	-	ja	nieuw	standaard	smal	nee	B	ja
254	Agogisch medewerker GGZ	-	ja	nieuw	standaard	smal	nee	B	ja
255	Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
256	Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
257	Mbo-verpleegkundige	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	A	ja
258	Pedagogisch medewerker kinderopvang	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
259	Onderwijsassistent	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
260	Gespecialiseerd pedagogisch medewerker	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	B	ja
261	Praktijkopleider	-	ja	bestaand	specifiek	breed	nee	A	ja
262	Sociaal-cultureel werker	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
263	Sociaal-maatschappelijk dienstverlener	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
264	Tandartsassistent	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
265	Verzorgende-IG	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
266	Sport- en bewegingsleider	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
267	Coördinator sport- en bewegingsagogie	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja

268	Coördinator buurt, onderwijs en sport	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
269	Coördinator sport, bewegen en gezondheid	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
270	Coördinator sportinstructie, training en coaching	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
271	Schoonheidsspecialist	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
272	Allround schoonheidsspecialist	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
273	Pedicure	-	ja	bestaand	select	smal	nee	A	ja
274	Medisch pedicure	-	ja	bestaand	select	smal	nee	A	ja
275	Junior stylist	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B	ja
276	Junior productmanager fashion	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B	ja
277	Interieuradviseur	+	ja	bestaand	standaard	smal	?	B	ja
278	Basismedewerker mode	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A	ja
279	Manager retail	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
280	Allround medewerker mode/maaktleding	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B	ja
281	Specialist mode/maaktleding	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B	ja
282	Ondernemer retail	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	B	ja
283	Verkoper	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
284	Eerste verkoper	+	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
285	Verkoopadviseur	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
286	Verkoopspecialist	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
287	Parketteur	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
288	Allround parketteur	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
289	Woning-/projectstofleerder	+	nee	bestaand	select	smal		A	ja
290	Allround woningstofleerder	+	nee	bestaand	select	smal		A	ja
291	Commercieel medewerker	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
292	Contactcenter medewerker	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	?	B	nee
293	Intercedent	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	?	B	ja
294	Assistent-manager Internationale handel	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
295	Vestigingsmanager groothandel	+	ja	bestaand	standaard	breed	?	C	ja
296	(Junior) accountmanager	+	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
297	Allround grimeur	-	nee	bestaand	select	smal		A	ja
298	Danser	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B	nee

299	Acteur	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
300	Musicalperformer	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
301	Muzikant	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
302	Medewerker fotografie	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		ja
303	Allround medewerker AV-productie	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
304	AV-specialist	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
305	Fotograaf	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
306	Medewerker DTP	+	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	B		ja
307	Allround DTP-er	+	ja	bestaand	specifiek	smal	ja	B		ja
308	Mediamanager	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		ja
309	Mediaredactiemedewerker	+	nee	nieuw	select	smal		B		ja
310	Mediavormgever	+	ja	gedeeltelijk nieuw	specifiek	smal	ja	B		ja
311	Medewerker podium- en evenemententechniek	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
312	Podium- en evenemententechnicus	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
313	Podium- en evenemententechnicus podium&rigging	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
314	Podium- en evenemententechnicus licht	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
315	Podium- en evenemententechnicus geluid	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
316	Basismedewerker printmedia	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
317	Drukker	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
318	Nabewerker	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
319	Printmediatechnoloog	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
320	Medewerker productpresentatie	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
321	Ruimtelijk vormgever	+	nee	gedeeltelijk nieuw	specifiek	smal		B		nee
322	Medewerker sign	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A		nee
323	Allround signmaker	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
324	Signspecialist	+	nee	bestaand	specifiek	smal		B		nee
325	Stand- en decorbouwer	+	nee	bestaand	select	smal		A		nee
326	Allround stand- en decorbouwer	+	nee	bestaand	select	smal		A		nee
327	Applicatie- en mediaontwikkelaar	+	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B		ja
328	Gamedeveloper	+	ja	gedeeltelijk nieuw	standaard	breed	nee	C		nee
329	ICT-beheerder	+	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B		ja

330	Netwerk- en mediabeheerder	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
331	Medewerker ICT	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
332	Medewerker beheer ICT	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
333	Gastheer/-vrouw	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
334	Zelfstandig werkend gastheer/-vrouw	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
335	Gastroom/Sommelier	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
336	Leidinggevende bediening	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
337	Uitvoerend bakker	-	ja	bestaand	specifiek	breed	nee	A	ja
338	Zelfstandig werkend bakker	+	ja	bestaand	specifiek	breed	nee	B	ja
339	Leidinggevende bakkerij	-	ja	bestaand	specifiek	smal	nee	B	ja
340	Faciltair leidinggevende	+	ja	bestaand	specifiek	breed	nee	B	ja
341	Medewerker fastservice	+	ja	bestaand	specifiek	smal	nee	A	ja
342	1e medewerker fastservice	+	ja	bestaand	specifiek	smal	nee	A	ja
343	Manager/bedrijfsleider fastservice	+	ja	bestaand	specifiek	smal	nee	A	ja
344	Kok	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
345	Zelfstandig werkend kok	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
346	Gespecialiseerd kok	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
347	Leidinggevende keuken	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
348	Meewerkend horeca ondernemer	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
349	Manager/Ondernemer horeca	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
350	Ondernemer bakkerij	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
351	Patisier	-	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	nee	B	ja
352	Kapper	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
353	Allround kapper	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
354	Salonmanager	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
355	Glazenwasser	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	ja
356	Schoonmaker in verschillende omgevingen	-	nee	nieuw	select	smal		A	ja
357	Meewerkend leidinggevende algemeen schoonmaakonderhou	-	nee	nieuw	select	smal		A	ja
358	(Ambulant) objectleider	+	nee	nieuw	select	smal		B	nee
359	Specialist vloeronderhoud	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
360	Zelfstandig medewerker Leisure & Hospitality	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja

361	Zelfstandig medewerker Travel & Hospitality	+	ja	gedeelteijk nieuw	standard	breed	nee	C	ja
362	Leidinggevende Leisure & Hospitality	+	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
363	Leidinggevende Travel & Hospitality	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
364	Ondernemer vers	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
365	Productieleider versindustrie	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
366	Medewerker vers	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
367	Slager-traiteur	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
368	Vakbekwaam medewerker vers	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
369	Worstmaker	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
370	Medewerker versindustrie	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
371	Allround medewerker versindustrie	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
372	Medewerker agrohandel en logistiek	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
373	Medewerker veehouderij	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
374	Medewerker agrarisch loonwerk	+	nee	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal		B	ja
375	Medewerker teelt	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
376	Vakbekwaam medewerker agrohandel en logistiek	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
377	Vakbekwaam medewerker agrarisch loonwerk	+	nee	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal		B	ja
378	Vakbekwaam medewerker veehouderij	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
379	Vakbekwaam medewerker teelt	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
380	Vakexpert veehouderij	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
381	Vakexpert teelt en groene technologie	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
382	Vakexpert agrarisch loonwerk	+	nee	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal		B	ja
383	Vakexpert biologisch-dynamische landbouw	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal	nee	B	ja
384	Vakexpert agrohandel en logistiek	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
385	Medewerker bloem, groen en styling	-	ja	bestaand	specifiek	breed	nee	A	ja
386	Vakbekwaam medewerker bloem, groen en styling	-	ja	bestaand	specifiek	breed	nee	A	ja
387	Bedrijfsleider/ondernemer bloem, groen en styling	-	ja	nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
388	Vakexpert bloem, groen en styling	-	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
389	Specialist vruchtbaarheid en voortplanting	-	ja	nieuw	select	smal	nee	A	ja
390	Medewerker dierverzorging	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
391	Vakbekwaam medewerker dierverzorging	-	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja

392	Proefdiervorzorger	-	ja	bestand	specifiek	smal	nee	A	ja
393	Dierenartsassistent paraveterinair	-	ja	bestand	specifiek	smal	nee	A	ja
394	Bedrijfsleider dierverzorging	-	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
395	Specialist proefdiervverzorging	-	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	nee	A	ja
396	Medewerker groen en cultuurtechniek	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
397	Medewerker hovenier	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal	nee	B	ja
398	Medewerker natuur, water en recreatie	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
399	Vakbekwaam hovenier	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal	nee	B	ja
400	Vakbekwaam medewerker groen en cultuurtechniek	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
401	Vakbekwaam medewerker natuur, water en recreatie	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
402	Opzichter/uitvoerder groene ruimte	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal	nee	B	ja
403	Hoefsmid	-	ja	bestand	select	smal	nee	A	ja
404	Milieu-onderzoeker	+	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	nee	A	ja
405	Milieu-inspecteur	+	ja	gedeelteijk nieuw	select	smal	nee	A	ja
406	Vakbekwaam medewerker paardensport en -houderij	-	ja	bestand	select	smal	nee	A	ja
407	Instructeur paardensport en -houderij	-	ja	bestand	select	smal	nee	A	ja
408	Bedrijfsleider paardensport en -houderij	-	ja	bestand	select	smal	nee	A	ja
409	Medewerker voeding en technologie	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
410	Vakbekwaam medewerker voeding en technologie	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
411	Vakexpert voeding en kwaliteit	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	breed	nee	B	ja
412	Vakexpert voeding en voorlichting	+	ja	nieuw	specifiek	breed	nee	C	ja
413	Vakexpert voeding en technologie	+	ja	nieuw	specifiek	breed	nee	C	ja
414	Bibliotheekmedewerker	+	nee	bestand	select	smal		A	nee
415	Financieel administratief medewerker	-	ja	bestand	standaard	breed	nee	B	ja
416	Junior assistent-accountant	-	ja	bestand	standaard	smal	nee	A	ja
417	Bedrijfsadministrateur	-	ja	bestand	standaard	breed	nee	B	ja
418	Adviseur bancaire diensten	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	A	ja
419	Adviseur schadeverzekeringen	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	ja	A	ja
420	Adviseur inkomensverzekeringen	-	ja	nieuw	standaard	smal	ja	B	ja
421	Adviseur vermogen	-	ja	nieuw	standaard	smal	nee	B	ja
422	Medewerker Human Resource Management (HRM)	-	ja	nieuw	standaard	breed	nee	B	ja

423	Juridisch-administratief dienstverlener	-	ja	nieuw	standaard	breed	nee	B	ja
424	Medewerker marketing en communicatie	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	B	ja
425	Medewerker evenementenorganisatie	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
426	Medewerker secretariaat en receptie	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	B	ja
427	Medewerker (financiële) administratie	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	B	ja
428	Secretaresse	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
429	Managementassistent / directiesecretaresse	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	B	ja
430	Beveiligger	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	nee
431	Coördinator Beveiliging	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	A	nee
432	Medewerker toezicht en veiligheid	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
433	Handhaver toezicht en veiligheid	-	ja	bestaand	standaard	breed	nee	B	ja
434	Aankomend medewerker grondoptreden	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
435	Aankomend medewerker maritiem	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
436	Aankomend onderofficier grondoptreden	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
437	Aankomend onderofficier maritiem	-	ja	bestaand	standaard	smal	nee	A	ja
438	Audicien	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
439	Behoudsmedewerker	+	nee	bestaand	select	smal		A	nee
440	Ontwerpend Leer- en Textielverwerker	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
441	Glazenier	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
442	Keramist	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
443	Ontwerpend Meubelmaker	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
444	Basisgoudsmid	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
445	Goudsmid	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
446	Zilver-smid	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
447	Medewerker Juwelier	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
448	Juwelier	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
449	Medewerker Steriele Medische Hulpmiddelen	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
450	Verkoopmedewerker Optiek	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A	nee
451	Allround Medewerker Optiek	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A	nee
452	Opticien	-	nee	bestaand	specifiek	smal		A	nee
453	Schoentechnisch Voorzieningenmaker	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee

454	Leestemaker	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
455	Orthopedisch Schoentechnicus	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
456	Orthopedisch Technisch Medewerker	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
457	Orthopedisch Technicus	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
458	Pianotechnicus	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
459	Schoenhersteller 2	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
460	Zadel- en tuigenmaker	-	nee	nieuw	select	smal		A	nee
461	Schoenhersteller 3	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
462	Maatschoenmaker	-	nee	gedeelteijk nieuw	select	smal		A	nee
463	Tandtechnisch medewerker basistechnieken	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
464	Tandtechnicus Kroon- en brugwerk	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
465	Tandtechnicus Prothese	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
466	Technisch oogheelkundig assistent	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
467	Medewerker Urwurktechniek	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
468	Uurwerktechnicus	-	nee	bestaand	select	smal		A	nee
469	Assistent logistiek	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	A	ja
470	Assistent dienstverlening en zorg	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
471	Assistent procestechniek	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
472	Assistent bouwen, wonen en onderhoud	+/+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
473	Assistent verkoop/retail	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	A	ja
474	Assistent mobiliteitsbranche	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
475	Assistent horeca, voeding of voedingsindustrie	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
476	Assistent plant of (groene) leefomgeving	+/+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
477	Assistent installatie- en constructietechniek	+	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	breed	nee	C	ja
478	Leidinggevende team/afdeling/project	+	nee	nieuw	standaard	breed		C	nee
479	Technisch leidinggeven	+	nee	nieuw	standaard	breed		C	ja
480	Vakman-ondernemer	-	nee	nieuw	standaard	breed		C	ja
481	Verkoopsspecialist groene detailhandel	+	ja	gedeelteijk nieuw	specifiek	smal	nee	B	ja
482	Begeleider gehandicaptenzorg	-	ja	gedeelteijk nieuw	standaard	smal	nee	A	ja
483	Specialist Restauratie Timmerwerk	+/+	nee	nieuw	select	smal		B	nee
484	Specialist Restauratie Metselwerk	+/+	nee	nieuw	select	smal		B	nee

485	Vakman restauratie voegwerk	+/+	nee	nieuw	select	smal		B		nee
486	Verspaningstechnoloog	+/+	nee	nieuw	select	smal		B		nee
487	Vormenmaker	+	nee	nieuw	select	smal		B		nee